

ความสัมพันธ์ทางคำโครงสร้างระหว่างคำกริยาที่เรียงกัน

1. ลักษณะและชนิดของคำกริยาที่เรียงกัน
 - 1.1 ลักษณะของคำกริยาที่เรียงกัน
 - 1.1.1 คำกริยาที่เรียงกัน 2 คำ จะต้องเป็นหน่วยคำอิสระ
 - 1.1.2 คำกริยาที่เรียงกัน 2 คำ อาจจะแสดงเหตุการณ์ 2 อย่าง หรือสภาพ 2 อย่างก็ได้
 - 1.1.3 คำกริยา 2 คำ เมื่อเรียงกันก็ยังคงความหมายเดิมของคำกริยาแต่ละคำ
 - 1.2 ชนิดของคำกริยาที่เรียงกัน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ
 - 1.2.1 คำกริยาชนิดเดียวกันเรียงกัน
 - 1.2.2 คำกริยาต่างชนิดกันเรียงกัน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามในประโยค มี 3 แบบ
 - 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามที่อยู่ข้างหน้า
 - 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามที่อยู่ข้างหลัง
 - 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามที่คั่นระหว่างกริยา

1. ลักษณะและชนิดของคำกริยาที่เรียงกัน

1.1 ลักษณะของคำกริยาที่เรียงกัน

ในประโยคภาษาไทย คำกริยาอาจเรียงกันได้หลายคำ แต่ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะคำกริยาที่เรียงกัน 2 คำ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1.1 คำกริยาที่เรียงกัน 2 คำ จะต้องเป็นหน่วยคำอิสระ¹ 2 หน่วยคำ และอาจจะมีหรือไม่มีคำนามคั่นระหว่างคำกริยาก็ได้ ถ้ามีคำนามคั่นระหว่างคำกริยา คำนามนั้นจะต้องสามารถย้ายที่ไปอยู่ต้นประโยคได้ หรือตัดทิ้งไปได้ เพื่อแสดงว่าคำกริยา 2 คำนั้นสามารถจะปรากฏเรียงกันได้จริง ๆ ตัวอย่างเช่น

น้อง ซื้อ ขนม กิน

คำนาม ขนม ที่คั่นระหว่างคำกริยาสามารถย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคหรือตัดออกไปได้ เป็น

ขนม น้อง ซื้อ/กิน หรือ น้อง ซื้อ/กิน 2 คำนี้เป็นต้น

1.1.2 คำกริยาที่เรียงกัน 2 คำ จะแสดงเหตุการณ์ 2 อย่าง หรือ สภาพ 2 อย่าง ตัวอย่างเช่น

น้อง เดิน/หกลม

มีค เล่น แหลม/คม

คำกริยาที่เรียงกัน คือ เดิน และ หกลม จะแสดงเหตุการณ์ของน้อง 2 อย่าง คือ เดิน และ หกลม ส่วนคำกริยา แหลม และ คม จะแสดงสภาพของมีคเล่น 2 อย่าง คือ แหลม และ คม

002681

¹ หน่วยคำอิสระ หมายถึงหน่วยคำที่ปรากฏตามลำพังเป็นคำได้ เช่น ยืน เดิน คน สมาย ถนน ฯลฯ ซึ่งต่างกับหน่วยคำไม่อิสระ ซึ่งหมายถึงหน่วยคำที่ต้องปรากฏร่วมกับหน่วยคำอื่นเท่านั้น เช่น นัก ขาว ซึ่งจะใช้ตามลำพังไม่ได้ จะต้องใช้กับหน่วยคำอื่น เช่น นักเรียน ขาว มาน

² น้อง ซื้อ/กิน เป็นประโยคไม่เริ่มต่างกับ น้อง ซื้อ ขนม กิน ซึ่งเป็นประโยคเริ่ม ดูรายละเอียดหน้า 11-12 บทที่ 1 ของวิทยานิพนธ์นี้.

1.1.3 คำกริยา 2 คำ เมื่อปรากฏรวมกันก็ยังคงความหมายเดิมของคำกริยา
แต่ละคำ ตัวอย่างเช่น

ใบไม้ ปลิว/ถูก ลมพัด

คำกริยา ปลิว หมายถึง ลอยตามลมหรือถูกลมพัดไป คำกริยา ถูก หมายถึง โดน เมื่อนำถูกและปลิว มาเรียงกันเป็น ปลิว/ถูก จะหมายถึง ถูกลมพัดไปโดน¹

¹ จะเห็นได้ว่าคำกริยาที่เรียงกันไม่ใช่คำประสม บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2514) หน้า 122-123 ได้กล่าวถึงหลักการพิจารณาคำใดเป็นคำประสมหรือไม่ มีหลักในการพิจารณา ดังนี้

1. เสียงหนักเบา เรื่องเสียงไม่อาจรู้ได้จากตัวเขียน แต่เวลาพูดอาจสังเกตได้โดยเสียงหนักเบาออกหูรู้ดังกล่าวนั้นแล้ว คือ ถ้าเป็นคำประสมน้ำเสียงจะลงที่ท้ายคำเป็นส่วนมาก ส่วนที่ไม่ได้ลงเสียงหนักเสียงจะสั้นเบา บางทีอาจจะฟังไม่ชัดเหมือนหายไปเลยทั้งพยางค์ แต่ถ้ามไม่ใช่คำประสมน้ำเสียงจะเสมอกัน และมีจังหวะเว้นระหว่างคำ (บางทีอาจจะไม่มีเสียง นะ มะ หรือ อะ ท้ายคำที่มาข้างหน้า แต่เวลาเขียนกำหนดไม่ได้) ทั้งนี้เพราะคำที่เรียงกันมาแต่ละคำมีความสำคัญ ถ้าพูดไม่ชัดทุกคำไปแล้วความหมายย่อมไม่แจ่มแจ้ง แต่คำประสมความหมายไม่ใดเด่นทุกคำ ถึงออกเสียงไม่ชัด ฟังไม่ชัด ก็ไม่ถึงกับไม่เข้าใจความหมายเสียทีเดียว

2. ความหมาย คำประสมมีความหมายจำกัดจำเพาะว่าหมายถึงอะไร และหมายพิเศษอย่างไร เช่น รวดเร็ว ไม่ใช่รถที่วิ่งเร็วทั่ว ๆ ไป เมื่อพูดย่อมเป็นที่เข้าใจกัน แต่คำบางคำไปมีความหมายอย่างอื่นไม่ตรงตามคำเดียวที่นำมาประสมกันเข้า เช่น สามขา ไม่มีความหมายเป็นเครื่องใช้อย่างหนึ่ง ถ้าไม่อธิบายก็รู้เองไม่ได้

Leonard Bloomfield, Language (New York : Henry Holt Company, 1933) ได้กล่าวถึงลักษณะของคำประสมไว้ในหน้า 227-228 ความเป็นคำประสมประกอบควยหน่วยคำอิสระตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไป มีความหมายเฉพาะเจาะจงยิ่งกว่าวลี และออกเสียงเน้นหนักที่หน่วยคำหน่วยเดียวในคำประสม ในภาษาอังกฤษหน่วยคำแรกในคำประสมจะออกเสียงเน้นหนัก.

1.2 ชนิดของคำกริยาที่เรียงกัน

คำกริยา 3 ชนิด คือ คำกริยาอาการ คำกริยาอาการ และคำกริยาทวิกรรม อาจจะเรียงกันได้ 2 ลักษณะ

1.2.1 คำกริยาชนิดเดียวกันเรียงกัน

คำกริยาชนิดเดียวกันที่เรียงกันได้มีอยู่ 2 ชนิด คือ คำกริยาอาการ และ คำกริยาอาการ ซึ่งอาจจะเรียงกันได้เป็น 3 แบบ คือ กอกอ กส(น) และ กส(น)กส

ตัวอย่าง

กอกอ

เพื่อน พบ/หลับ
 ลุง นอน/กรน
 เด็ก คุกเข่า/คลาน
 น้ำ ระเหย/แห้ง
 อากาศ ร้อน/อบอ้าว
 ไฟ มอด/ดับ
 น้ำ นิ่ง/ทาว

กส(น)

ตำรวจ ล้อม/จับ คนร้าย
 แม่ โอบ/กอด ลูก
 แดง เข็ด/ถู บาน
 แม่ สระ/เช็ด ผม
 เจ้า โอบ/กอด ขน
 หมา กัด/ขย้ำ ขาเด็ก
 หมา ตาม/เห่า คนขอลาน
 เจ้าทรัพย์ ไล่/ทัน ขโมย

กฺ (น)กฺ¹

เขา ถึบ/ถอง เด็กคนนั้น

คำ โกรธ/เกลียด แดง

นาย ชู/ตะคอก บาว

น้อง ชื่อ ขนม กิน

พี่ เก็บ เสื้อ พับ

พ่อ เขี่ย เกาบก หริ ทิ้ง

ลุง มาน บหริ สูบ

แดง ยก ขนม เก็บ

แมคา กวน ขนม ขาย

นอย บิด เสื้อ ตาก

เพื่อน เคี้ยว ข้าว กิน

ปู่ ถอด แวน วาง

พี่ เค็ด คอกก หลาบ คม

แม่ หยิบ เสื้อ ดู

¹ คำกริยาที่เรียงกันแบบ กฺ (น)กฺ มีคำนามแทรกอยู่ระหว่างคำกริยา เช่น ชื่อ ขนม กิน เป็นคำกริยาที่เรียงกันแบบไม่ติดต่อกัน ถ้าจะให้ติดต่อกันจะต้องย้ายตำแหน่งของคำนามไปไว้ต้นประโยค แต่ถาคำที่แทรกระหว่างคำกริยาเป็นคำสรรพนาม จะย้ายตำแหน่งไปไว้ต้นประโยคไม่ได้ เช่น

เพื่อน หา ฉัน พบ → * ฉัน เพื่อน หา/พบ

น้อง ตาม เขา ทัน → * เขา น้อง ตาม/ทัน

นิต มอง ท่าน เห็น → * ท่าน นิต มอง/เห็น

1.2.2 คำกริยาต่างชนิดกันเรียงกัน คำกริยาอกรรม คำกริยาสกรรม
และคำกริยาทวิกรรมเรียงกันได้ 5 แบบ คือ ก_อก_ส(น) ก_อก_ท(นน) ก_สก_ท(นน)
ก_ส(น)ก_ท(น) และ ก_ส(น)ก_อ

ตัวอย่าง

ก_อก_ส(น) นักเรียน นั่ง/เรียน หนังสือ
 เด็ก วิ่ง/สะดุด ก้อนหิน
 ฉัน ฝัน/เห็น เชอ
 เสื่อ หมอบ/คอย เหยื่อ
 สุคา วนวาย/ตอนรับ แขก
 หมา กระโดด/กัด คนแปลกหน้า
 เด็ก นอน/กิน นม
 ลูก บว/กอด แม่
 คนไข้ เพอ/เรียก พอ

ก_อก_ท(นน) ครู ยื่น/แจก รางวัล นักเรียน
 พอ คุกเขา/ถวาย อาหาร พระ
 ครูใหญ่ พูด/อบรม มารยาท นักเรียน
 แม่ นั่ง/ป้อน ข้าว ลูก

ก_สก_ท(นน) เขา ตาม/บอก ความจริง ฉัน
 แดง ติดตอ/กู้ เงิน ธนาคาร

ก_ล(น)ก_ท(น) ¹

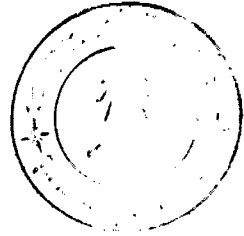
ล_ง ตัก น้ำ ร_ค ต้นไม้
 ชาวบ้าน ข_า ไก่ ส_งเว_ย เจ้าพ่อ
 ล_ง เก็_บ ผัก ข_{าย} เจ_ก
 ค_{ุณ}ยา จัก ค_อกไม้ บ_{ุช}า พระ
 หัว_นา เบ็_ก เ_จน จ_{าย} ล_{ูก}น_อง
 แม่ ช_{ื่อ} ช_นม แ_จก ล_{ูก}
 ฉ_{ัน} เช็_ยน จ_คหมาย ค_อบ_บ เขา
 น_อง ช_ู ของช_วญ_์ อ_วค_ค เพื่อน
 แม่ ห_ยิบ แห_วน ค_ึน คน_ขาย
 แม่_คา น_{ับ} เ_จน ท_อน ล_{ูก}ค_า
 น_า เก็_บ เ_จน ผ_าก ช_นา_คาร

ก_ล(น)ก_อ ²

ฉ_{ัน} ก_รอ_ก น้ำ ห_ก
 คน_ราย ก_{ระ}ชา_ก ส_รอ_ย ข_าค_ค
 น_ิด ห_ง ช_าว ส_ุก แ_ลว
 ท_ำร_วจ ย_{ิง} คน_ราย ต_{าย}
 แ_ดง เ_{ตะ} ก_{ระ}ป_{อง} ก_{ระ}เค็_น
 ส_ุค_า ช_ยี_้ ผ_า ข_าค_ค
 แม่ ก_ก ล_{ูก} ห_ดับ
 แม่_ว ก_{ัก} ห_นู ต_{าย}

1-2 คำกริยาที่เรียงกันแบบ ก_ล(น)ก_ท(น) และ ก_ล(น)ก_อ เช่น
 ล_ง ตัก น้ำ ร_ค ต้นไม้ และ ฉ_{ัน} ก_รอ_ก น้ำ ห_ก มีความหมายตรงกัน
 คำกริยาเป็นกรณีที่คำกริยาที่เรียงกันแต่ยังไม่ติดต่อกันอีก 2 แบบ.

เขา กระแทก ประตู พัง
 แดง รีด ผ้า ใหม่
 เขา เผา กระดาษ ไหม
 เด็ก กระทุม น้ำ กระจาย
 น้อง ขย่ม กิ้งมะม่วง หัก
 พอ เหยียบ ลูกไก่ แบน
 ฉันทาก ผ้า แห้ง แล้ว

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับคำกริยาทางชนิดกันที่เรียงกัน คือ

1. คำกริยาอกรรมที่เรียงกับคำกริยาชนิดอื่นอาจจะมีตำแหน่งอยู่ข้างหน้า หรือข้างหลังคำกริยานั้น คือ มีคำกริยาเรียงกันแบบ กอ ก ล (น) กอ ก ห (นน) และ ก ล (น) ก อ

ตัวอย่าง

กอ ก ล (น)

แม่ ร้องเพลง/กล่อม ลูก
 หมา กระโดด/งับ ก้อนเนื้อ
 เขา เหมอ/มอง ท้องฟ้า
 รถ แล่น/ฉาน โรงเรียน
 น้ำ ไหล/เซาะ ตลิ่ง

กอ ก ห (นน)

ครู ยื่น/แจก สมุด นักเรียน
 เด็ก คุกเขา/ถวายเป็น ดอกไม้ พระ
 แม่ นั่ง/ป้อน ข้าว ลูก

ก ล (น) ก อ

น้อง ปัก ถ้วย หล่น
 น้ำ เซาะ ตลิ่ง พัง
 มอด ไช ไม้ ทะลุ

เขา เผา กระดาษ ไหม
 นิค ซัก ผ้า ขาว

2. เมื่อคำกริยาสกรรมเรียงกับคำกริยาทวิกรรม คำกริยาสกรรมจะมีตำแหน่ง
 อยู่ข้างหน้าคำกริยาทวิกรรมเสมอ คือมีคำกริยาที่เรียงกันแบบ ก_สก_ท(นน) และ
 ก_ส(น)ก_ท(น)

ตัวอย่าง

ก_สก_ท(นน) แดง ติดต่อ/กั เงิน ธนาคาร
 พนักงาน ตาม/เก็บ เงิน เขา

ก_ส(น)ก_ท(น) สดา พิมพ์ รายงาน เสนอ หัวหน้า
 ที่ คิด ปัญหา ทลาย นอง
 พระ ทำ น้ำนมต์ พรหม ลูกศิษย์
ส่ง เท น้ำ รด ต้นไม้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามในประโยค

คำกริยาที่เรียงกันจะมีความสัมพันธ์กับคำนามในประโยค ดังต่อไปนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามที่อยู่ข้างหน้า

คำกริยาที่เรียงกันมีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหน้าได้ ดังนี้

2.1.1 คำนามที่อยู่ข้างหน้ามีความสัมพันธ์กับคำกริยาที่เรียงกันทั้ง 2 คำ

คำกริยาแต่ละคำที่เรียงกันมีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหน้าแบบ ประธาน-

กริยา¹ มีอยู่ 7 แบบ คือ กอ กอ กอ กส(น) กส กส(น) กส(น) กส กอ กท(นน)
 กส กท(นน) และ กส(น) กท(น)

ตัวอย่าง

กอ กอ น้อง ล้น/ทกลม
 เพื่อน งวง/หลับ
 นักเรียน คุกเขา/คุดาน
 มะม่วงผลนี้ หวาน/อรอย
 เพื่อน ฉลาด/รอบคอบ
 ลูก ตกใจ/กลัว
 นักเรียน พบ/หลับ
 กรรไกรอันนี้ แหลม/คม
 น้ำ ระเหย/แห้ง
 เพื่อน ยื่น/สับหงก
 หัวเข้านั้น คาน/คำ

กอ กส(น) แมว กระโดด/ขวน หมา
 เด็ก เคิน/สะคุด กอนหิน
 น้อง นั่ง/กิน ขาว

¹ คำกริยาที่เรียงกันมีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหน้าแบบ ประธาน-กริยา หมายความว่า คำนามที่อยู่ข้างหน้าเป็นประธานของคำกริยาที่เรียงกันทั้ง 2 คำ เช่น

น้อง ล้น/ทกลม

คำนาม น้อง เป็นประธานของคำกริยา ล้น ด้วย และของคำกริยา ทกลม

ด้วย.

เพื่อน ตะโกน/เรียก ฉัน

นิก เค้น/คุ ฆ่า

ลูก ผวา/กอด แม่

คนไซ เพอ/เรียก พอ

น้ำ ไทล/เขาะ คลึง

แม่ รongเพดง/กลอม ลูก

ลูก รongไน/คิถึง แม่

นา เค้น/ซ้อ ของ

เสือ หมอบ/คอย เขี้ยว

สุคา วุนวาย/ตอนรับ แหก

เขา เหมอ/มอง ทองฟ้า

ลุง เผลอ/ถม น้ำลาย

รถ แลน/ผาน บ้านฉัน

ไก่ ชัน/บอก เวลา

ก ล ก ล (น)

ตำรวจ ลอม/จับ คนร้าย

แม่ โอบ/กอด ลูก

เด็ก เกรง/กลัว ครู

แม่ สระ/เข้ท ผม

บริษัท โฆมณา/ชาย รถยนต์

ภรรยา หิง/หวง สามี

ช่าง เคาะ/พน สี

แมว ตะครุบ/กัถ หนู

เขา เพาะ/ฆ่า กลวยไม้

หมา กัถ/ขยำ ขาเด็ก

เขา ตะคอก/ถาม ฉัน
นาย ขู/ตะคอก บ่าว
หมา ไอ/กัด เด็ก
ช่าง ตกแดง/ซ่อมแซม บ้าน
เขา บวก/ลบ ตัวเลข

ก_ส(น)ก_ส

น้อง ซื้อ ขนม กิน
พี่ เก็บ เสื้อผ้า พับ
พ่อ เขี่ย เอา บหรี ทิ้ง
นิต กวาด ขยะ ทิ้ง
พ่อ มวน บหรี สูบ
แดง ยก ขนม เก็บ
แม่ ค้า กวน ขนม ขาย
เพื่อน เคี้ยว ข้าว กิน
ปู ถอด แวน วาง

ก_อก_ท(นน)

ครูใหญ่ ยื่น/แจก รางวัล นักเรียน
แม่ นั่ง/ป้อน ข้าว ลูก
ชายหนุ่ม โทรศัพท์/นัด เวลา หญิงสาว
พ่อ คุก เขา/ถวาย อาหาร พระ

ก_สก_ท(นน)

หัวหน้า ประชุม/ปรึกษา งาน ลูกน้อง
พนักงาน ตาม/เก็บ เงิน ลูกค้า

ก_ส(น)ก_ท(น)

เด็ก ทำ กรบ้าน ส่ง ครู
น้อง เขียน จดหมาย ตอบ เพื่อน
คนยา ทำ อาหาร ถวาย พระ

นำ จัก ดอกไม้ บุษบา พระ

จุฬาร เลน รัถบี ชนะ เกษตรา

2.1.2 คำนามที่อยู่ข้างหน้ามีความสัมพันธ์กับคำกริยาคำหน้าเท่านั้น

เมื่อมีคำกริยาเรียงกันและคำกริยาคำหน้ามีความสัมพันธ์กับคำนามที่มาข้างหน้า
แบบ ประธาน-กริยา เท่านั้น จะมีคำกริยาเรียงกันได้แบบเดียว คือ ก_ส(น)ก_อ¹

ตัวอย่าง

ก_ส(น)ก_อ

ฉัน กรอก น้ำ หก

เด็ก กระทบ น้ำ กระจาย

หนู กัด เลือ ซาด

น้อง ขยม กิ่งมะม่วง หัก

ช่าง เขี่ยบ เด็ก แบน

เขา ตาก ผา แห้ง แลว

¹ คำกริยาที่เรียงกันแบบ ก_ส(น)ก_อ เท่าที่พบจะมีความสัมพันธ์กับประธาน
ของประโยคเฉพาะคำกริยาคำหน้าเท่านั้น กรณีที่มีความสัมพันธ์กับประธานของประโยค
ทั้ง 2 คำ มีอยู่บางแต่ไม่ไกลลวถึงในวิหยานิพนธ์นี้ เพราะไม่สามารถย้ายคำนามไปไว้
ต้นประโยคได้ หรือถ้าย้ายได้ก็จะทำให้ความหมายเปลี่ยนไป (ดูรายละเอียดเรื่อง ย้าย
คำนามไปไว้ต้นประโยคในขอ 1.1.1 หน้า 15 บทที่ 2) เช่น

น้อง สะคุด กอนหิน ขาเพลง → *กอนหิน น้อง สะคุด/ขาเพลง

เขา เขี่ยบ เปลือกกล้วย หกลม → *เปลือกกล้วย เขา เขี่ยบ/หกลม

รถ ขน คนไม้ พัง → *คนไม้ รถ ขน/พัง

รถ ขน คนไม้ พัง เปลี่ยนเป็น คนไม้ รถ ขน/พัง ได้ แต่ความ-
หมายจะเปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งหมายถึง รถพัง เป็น คนไม้พัง.

ลม พัด ผมนั้น ปลิว
 เพื่อน โคน หัว โไล้
 สมศักดิ์ เตะ กอนหิน กระเด็น
 น้ำ เขาะ ต่ิ่ง พัง
 มอก ไช ไม ทะลุ
 นอง ปัด ถวย หลน
 นึก ญ บาน สะอาด
 แม ปลุก ลูก คั้น
 แดง ตม เนื้อ เปื่อย แลว
 เพื่อน กิน ข้าว หมก แลว

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามที่อยู่ข้างหลัง

คำกริยาที่เรียงกันมีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหลังได้ ดังนี้คือ

2.2.1 คำนามที่อยู่ข้างหลังมีความสัมพันธ์กับคำกริยาที่เรียงกันทั้ง 2 คำ คำกริยาที่เรียงกันมีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหลังแบบ กริยา-กรรม¹ มีอยู่ 2 แบบ คือ ก_ดก_ส(น) และ ก_ดก_ท(นน)

ตัวอย่าง

ก _ด ก _ส (น)	ตำรวจ	ลอม/จับ	คนร้าย
	ภรรยา	หึง/หวง	สามี

¹ คำกริยาที่เรียงกันมีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหลังแบบ กริยา-กรรม หมายความว่า คำนามที่อยู่ข้างหลังเป็นกรรมของคำกริยาที่เรียงกันทั้ง 2 คำ เช่น

ตำรวจ	ลอม/จับ	คนร้าย
-------	---------	--------

คำนาม คนร้าย เป็นกรรมของคำกริยา ลอม ถวย และของคำกริยา จับ ถวย.

ชาง สระ/เซ็ท นม
 เขา ตะคอก/ถาม ฉัน
 บริษัท โฆษณา/ขาย รถยนต์
 ชาง เคาะ/พน สี่
 เพื่อน ไล/ตอย เขา
 แมว ตะครบ/กัก หนู
 ชาง ตกแต่ง/ซ่อมแซม บ้าน
 นา มอง/เห็น เข็มกลัด
 แดง โกรธ/เกลียด เด็ก ๆ

กลูก (นน)

ขอทาน ตาม/ขอ เงิน แดง
 เพื่อน อ้อนวอน/ขอลืม เงิน ฉัน
 หัวหน้า ประชุม/ปรึกษา งาน ลูกน้อง
 เขา ติดตอ/กู้ เงิน ธนาคาร

ในกรณีที่คำกริยาคำหลังเป็นคำกริยาทวิกรรม คำกริยาที่เรียงกันจะมีคำนามตามมา 2 คำ ในการเรียงคำกริยาแบบ กลูก (นน) นั้น บางกรณีคำนามคำหลังในคำนาม 2 คำ นั้น จะเป็นผู้รับการกระทำของคำกริยาทั้งคำหน้าและคำหลัง เช่น คำนาม แดง ฉัน ลูกน้อง และ ธนาคาร ในตัวอย่างประโยคข้างบนนี้ แต่ในบางกรณี คำนามคำหน้าในคำนาม 2 คำนั้นจะเป็นผู้รับการกระทำของคำกริยาทั้งคำหน้าและคำหลัง เช่น คำนาม ยา และ ข้าว ในตัวอย่างประโยคข้างล่างต่อไปนี้

หมอ เตรียม/ฉีดยา คนไข้

โฆษก เลือก/เสนอ ข่าว ประชาชน

2.2.2 คำนามที่อยู่ข้างหลังมีความสัมพันธ์กับคำกริยาคำหลังเท่านั้น คำกริยาที่เรียงกันโดยที่คำกริยาคำหลังเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหลัง แบบกริยา-กรรม¹ มีอยู่ 3 แบบ คือ ก_อก_ส(น) ก_อก_ท(นน) และ ก_ส(น)ก_ท(น)

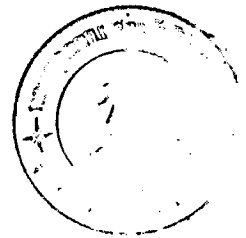
ตัวอย่าง

ก_อก_ส(น) ไบไม้ บลิว/ถูก ศิระะฉัน
 ลุก นวา/กอด แม
 น้ำ ขึ้น/ล้น ฝั่ง
 แมว กระโดด/ข่วน หมา
 เขา เผลล/ถม น้ำลาย
 หมา กระโจน/กัด เด็ก
 ฉัน ฉัน/เห็น เชอ
 คนไซ เพอ/เรียก แม
 แม ร้องเพลง/กลอม ลูก
 ลูก ร้องไห้/คิดถึง แม
 รถเมด แลน/ผาน บ้านฉัน
 น้ำ ไหล/เซาะ ตลิ่ง
 นอง นั่ง/เลน ตักตา
 เพื่อน รูนวาย/ตอนรับ แขก

¹ ในกรณีที่คำกริยาที่เรียงกันมีคำกริยาคำหลังเท่านั้นที่สัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหลังแบบ กริยา-กรรม คำกริยาคำหน้าจะมีความสัมพันธ์กับคำนามที่อยู่ข้างหน้าแบบ ประธาน-กริยา.

ก_๑ก_๓(นน)
 แม่ นิ่ง/ป้อน ข้าว ลูก
 ลุง ปั่น/รด น้ำ ต้นไม้
 แดง เดิน/อวด กระเป๋า เพื่อน
 เขา ออกปาก/ขอยืม เงิน เพื่อน
 ชายหนุ่ม โทรศัพท์/นัด เวลา หญิงสาว

ก_๑(น)ก_๓(น)
 ลุง เก็บ ผัก ขาย เจก
 แม่ ซื้อ ขนม แจก ลูก
 แมคาน้ำ เงิน ทอน ลูกคาน้ำ
 พ่อ ตัก น้ำ รด ต้นไม้
 เด็ก ตั้ง คำถาม ถาม ครู
 ฉัน เขียน จดหมาย ตอบ เพื่อน
 คุณยาย ทำ อาหาร ถวาย พระ
 เพื่อน ชู กระเป๋า อวด เพื่อน
 นายจ้าง เบิก เงิน จ่าย คนงาน
 สุกดา พิมพ์ รายงาน เสนอ หัวหน้า
 นาย เก็บ ปิ่น ซ่อน ตำรวจ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาที่เรียงกันกับคำนามที่คั่นระหว่างคำกริยา

คำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาที่เรียงกันจะมีความสัมพันธ์กับคำกริยาทั้งที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลัง ดังต่อไปนี้

2.3.1 คำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาที่มีความสัมพันธ์กับคำกริยาทั้งสองแบบ

เดียวกัน

คำกริยาทั้งที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลังคำนามมีความสัมพันธ์กับคำนามแบบเดียวกัน คือ แบบ กริยา-กรรม ความสัมพันธ์แบบนี้ปรากฏในคำกริยาที่เรียงกันแบบ ก_๑(น)ก_๑ และ ก_๑(น)ก_๓(น)

ตัวอย่าง

กส(น)กส

ครู ขยำ กระจก ทิ้ง
 นอง ชื้อ ขนม กิน
 นิค เก็บ เสื้อ พับ
 แมคา ชื้อ ผัก ขาย
 พี่ เขี่ย เกาบริ ทิ้ง
 นา หยิบ ขนม วาง
 ครู ตัก อาหาร แจก
 ปุ ถอด แวน วาง
 พอคคา เชื้อค ไก ขาย
 พอ มวน บุหรี่ สูบ
 แดง กวาด ชยะ ทิ้ง

กส(น)กท(น)

พอ ตัก น้ำ รด ต้นไม้
 แมคา นับ เงิน ทอน ลูกค้
 ป้า ทำ อาหาร ถวาย พระ
 นักเรียน เขียน คำถาม ถาม ครู
 สมาชิก รวบรวม เงิน บริจาค โรงพยาบาล
 เด็ก ตัก น้ำ สาด เพื่อน
 ชาวบ้าน มา ไก ส่งเวย เจ้าพอ
 แม่ ทำ อาหาร เลี้ยง เพื่อน
 พระ ทำ น้มนต์ พรหม ลูกศิษย์
 พี่ คิด ปัญหา ทาย นอง
 นอง เก็บ เงิน ฝาก ธนาคาร
 เขา นับ เงิน ฝาก ธนาคาร

จะสังเกตได้ว่า คำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาซึ่งมีความสัมพันธ์กับคำกริยาทั้ง 2 คำ แบบ กริยา-กรรม สามารถจะย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคได้¹ โดยที่ความสัมพันธ์ของคำกริยากับคำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาไม่เปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่าง

ก _ส (น)ก _ส	ครู ขยำ กระดาษ ทิ้ง	→	กระดาษ ครู ขยำ/ทิ้ง
	ฉัน ซื้อ ขนม กิน	→	ขนม ฉัน ซื้อ/กิน
	นิต เก็บ เสื้อ พับ	→	เสื้อ นิต เก็บ/พับ
	แม่ ซื้อ ผัก ขาย	→	ผัก แม่ ซื้อ/ขาย
	พี่ เขี่ย ถ้ามูรี พิ้ง	→	ถ้ามูรี พี่ เขี่ย/ทิ้ง
	น้ำ หยิบ ขนม วาง	→	ขนม น้ำ หยิบ/วาง
	ครู ตัก อาหาร แจก	→	อาหาร ครู ตัก/แจก
	ปู่ ถอด แวน วาง	→	แวน ปู่ ถอด/วาง

ก_ส(น)ก_ท(น)

	พ่อ ตัก น้ำ รด ต้นไม้	→	น้ำ พ่อ ตัก/รด ต้นไม้
	แม่ค้า นับ เงิน ทอน ลูกค้า	→	เงิน แม่ค้า นับ/ทอน ลูกค้า
	ป้า ทำ อาหาร ถวาย พระ	→	อาหาร ป้า ทำ/ถวาย พระ
	นักเรียน เขียน คำถาม ถาม ครู	→	คำถาม นักเรียน เขียน/ถาม ครู
	สมาชิก รวบรวม เงิน บริจาค โรงพยาบาล	→	เงิน สมาชิก รวบรวม/บริจาค โรงพยาบาล
	เด็ก ตัก น้ำ รด ต้นไม้	→	น้ำ เด็ก ตัก/รด ต้นไม้
	ชาวบ้าน ฆ่า ไก่ สั่งเวย เจ้าพ่อ	→	ไก่ ชาวบ้าน ฆ่า/สั่งเวย เจ้าพ่อ

¹ ดูเรื่องการย้ายคำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาไปไว้ต้นประโยค หน้า 15 บทที่ 2.

แม่ ทำ อาหาร เลี้ยง เพื่อน	→	อาหาร แม่ ทำ/เลี้ยง เพื่อน
พระ ทำ นามนต์ พรหม ลูกศิษย์	→	นามนต์ พระ ทำ/พรหม ลูกศิษย์
พี่ คิด ปัญหา ทาย น้อง	→	ปัญหา พี่ คิด/ทาย น้อง
น้อง เก็บ เงิน ฝาก ธนาคาร	→	เงิน น้อง เก็บ/ฝาก ธนาคาร
เขา นับ เงิน ฝาก ธนาคาร	→	เงิน เขา นับ/ฝาก ธนาคาร

2.3.2 คำนามที่คั่นระหว่างคำกริยามีความสัมพันธ์กับคำกริยาคนละคำต่าง

แบบกัน

คำกริยาคำนามีความสัมพันธ์กับคำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาแบบ กริยา-กรรม แต่คำกริยาคำหลังมีความสัมพันธ์กับคำนามคำนั้นแบบ ประธาน-กริยา ความสัมพันธ์เช่นนี้ปรากฏในคำกริยาที่เรียงกันแบบ ก_๑(น)ก_๒ เพียงแบบเดียว

ตัวอย่าง

ก_๑(น)ก_๒

เขา กรอก น้ำ ทิ้ง
 คนร้าย กระชาก ทรัพย์ ซาก
 ตำรวจ ยิง คนร้าย ทาย
 คนร้าย แหวง เจ้าทรัพย์ บาดเจ็บ
 เขา ตะ กอนหิน กระเด็น
 น้ำ ไช้ ฝรั่ง พัง
 มอค ไช้ ไม้ ทะลุ
 น้อง ปัด ถ้วย หล่น
 นิด กวาด บ้าน สะอาด
 สุกา หุง ข้าว สุก
 แดง คม เนื้อ เปื่อย
 รถ ขน เด็ก หกลม
 หนู กัด เสื่อ ซาก

จะสังเกตไวยากรณ์ที่คั่นระหว่างคำกริยาในตัวอย่างข้างบนนี้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับคำกริยาคำหน้าแบบ กริยา-กรรม และมีความสัมพันธ์กับคำกริยาคำหลังแบบ ประธาน-กริยา นั้น สามารถจะย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคได้¹ โดยที่ความหมายของคำกริยากับคำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาไม่เปลี่ยนแปลง

ตัวอย่าง

ก.ส(น)ก.อ	เขา กรอก น้ำ หก	→	น้ำ เขา กรอก/หก
	คนร้าย กระจก สร้อย ขาด	→	สร้อย คนร้าย กระจก/ขาด
	ตำรวจ ยิง คนร้าย ตาย	→	คนร้าย ตำรวจ ยิง/ตาย
	คนร้าย แหง เจ้าทรัพย์ บาดเจ็บ	→	เจ้าทรัพย์ คนร้าย แหง/บาดเจ็บ
	เขา เตะ กอนหิน กระเด็น	→	กอนหิน เขา เตะ/กระเด็น
	น้ำ เชาะ ตลิ่ง พัง	→	ตลิ่ง น้ำ เชาะ/พัง
	มอค ไช ไม ทะลุ	→	ไม มอค ไช/ทะลุ
	แม่ ปลูก ลูก ตีน แลว	→	ลูก แม่ ปลูก/ตีน แลว

1 ดูเรื่องการย้ายคำนามที่คั่นระหว่างคำกริยาไปไว้ต้นประโยคหน้า 15 บทที่ 2.

2 คำสรรพนามที่คั่นระหว่างคำกริยาที่เรียงกันแบบ ก.ส(น)ก.อ จะย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคไม่ได้

ตัวอย่าง

ฉัน ปลูก เขา ตีน	→	*เขา ฉัน ปลูก/ตีน
แม่ ขวน ฉัน นิ่ง	→	*ฉัน แม่ ขวน/นิ่ง
รถ ขน เขอ หกลม	→	*เขอ รถ ขน/หกลม

น้อง <u>ชวน</u> <u>สมศักดิ์</u> <u>นึ่ง</u>	→	<u>สมศักดิ์</u> ¹ <u>น้อง</u> <u>ชวน/นึ่ง</u>
<u>สุภา</u> <u>หุง</u> <u>ขาว</u> <u>สุก</u>	→	<u>ขาว</u> <u>สุภา</u> <u>หุง/สุก</u>
<u>แดง</u> <u>คม</u> <u>เนอ</u> <u>เปื่อย</u>	→	<u>เนอ</u> <u>แดง</u> <u>คม/เปื่อย</u>
<u>รด</u> <u>ชน</u> <u>เด็ก</u> <u>หกลม</u>	→	<u>เด็ก</u> <u>รด</u> <u>ชน/หกลม</u>
<u>หนู</u> <u>กัต</u> <u>เสื่อ</u> <u>ขาด</u>	→	<u>เสื่อ</u> <u>หนู</u> <u>กัต/ขาด</u>
<u>นิด</u> <u>กวาด</u> <u>บ้าน</u> <u>สะอาด</u>	→	<u>บ้าน</u> <u>นิด</u> <u>กวาด/สะอาด</u>

1 คำนามที่เป็นชื่อคนที่คั่นระหว่างคำกริยาที่เรียงกันแบบ ก_๑(น)ก_๒ เมื่อย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยค อาจมีความหมายได้ 2 อย่าง เช่น

น้อง ชวน สมศักดิ์ นึ่ง → สมศักดิ์ น้อง ชวน/นึ่ง

สมศักดิ์ ในประโยคหลัง อาจจะเป็นทั้งกรรมตรงของคำกริยา ชวน และประธานของคำกริยา นึ่ง หรือเป็นคำเรียกก็ได้ แต่ในที่นี้ สมศักดิ์ เป็นกรรมตรงของคำกริยา ชวน และเป็นประธานของคำกริยา นึ่ง

สมศักดิ์ จะเป็นคำเรียกเมื่ออยู่ต้นประโยค และเวลาพูดจะมีช่วงหยุดหลังคำ สมศักดิ์ และจะถือว่าไม่ได้อยู่ในประโยคเดียวกับ น้อง ชวน/นึ่ง